

JUDr. Jana Dudová, Ph.D.

Prevence v právu životního prostředí

Pojem „veřejný zájem na ochranu životního prostředí“

Princip prevence jako nosný princip v právu životního prostředí

- zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí,
- zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu,
- zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky (zákon o prevenci závažných havárií),
- zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích,
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
- zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění.

1. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

Stanovení hlavních zásad při tvorbě a ochraně životního prostředí:

- předcházet znečišťování nebo poškozování životního prostředí a minimalizovat nepříznivé důsledky své činnosti na životní prostředí (především opatřeními přímo u zdroje),
- využívat území nebo přírodní zdroje, provádět nebo odstraňovat stavby jen po zhodnocení jejich vlivu na životní prostředí,
- zabezpečit při zavádění do výroby, oběhu či spotřeby technologií, výrobků a látek (nebo při jejich dovozu), aby tyto výrobky a látky splňovaly podmínky ochrany životního prostředí a aby byly posouzeny z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí.

2. Územní plánování

Koordinace výstavby, využití území a zásady jeho organizace jsou řešeny územním plánováním. Základními nástroji územního plánování jsou územně plánovací dokumentace (ÚPD), územně plánovací podklady (ÚPP) a územní rozhodnutí.

Územně plánovací dokumentace (ÚPD)

Současně platné legislativní předpisy stanovují tyto druhy ÚPD:

- územní plán velkého územního celku (ÚPN VÚC),
- územní plán obce (ÚPO),
- regulační plán (RP).

Územně plánovací podklady (ÚPP)

Územně plánovací podklady slouží zejména jako podklad pro zpracování, případně pro změny územně plánovací dokumentace. V případě, že není zpracována ÚPD, slouží jako podklad pro územní rozhodování.

Územně plánovacími podklady jsou:

- urbanistická studie,
- územní generel,
- územní prognóza,
- územně technické podklady (ÚTP).

Územní řízení a územní rozhodnutí

Územní řízení je proces vedený příslušným stavebním úřadem, ve kterém se rozhoduje o umístění staveb, změnách využití území a dle kterého jsou chráněny důležité zájmy v území. Výsledkem je jeden z pěti druhů územního rozhodnutí:

- umístění stavby,
- využití území,
- chráněné území nebo ochranné pásmo,
- stavební uzávěra,
- dělení nebo scelování pozemků.

3. Prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek, upravuje **zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky (zákon o prevenci závažných havárií)**. Zákon upravuje povinnosti právnických a fyzických osob, které vlastní nebo užívají objekt nebo zařízení, jež jsou předmětem úpravy dle uvedeného právního předpisu.

povinnost provozovatele objektu či zařízení:

- sjednat pojištění odpovědnosti za škody vzniklé v důsledku závažné havárie (touto povinností není přitom dotčeno pojištění podle zvláštního předpisu),
- zhodnotit rizika závažné havárie,
- zařadit objekt nebo zařízení do příslušné skupiny dle přílohy k tomuto zákonu a provést oznámení o takovém zařazení krajskému úřadu,
- zpracovat bezpečnostní program prevence závažné havárie v případě, že objekt nebo zařízení zařadí do skupiny A (podle § 3 odst. 3 tohoto zákona),
- zpracovat bezpečnostní zprávu a havarijní plán

4. Zákon č.356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích upravuje práva a povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob:

- při klasifikaci a zkoušení nebezpečných vlastností,
- balení a označování,
- uvádění na trh nebo do oběhu a při vývozu a dovozu chemických látek
- vymezuje působnost správních orgánů při zajišťování ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky chemických látek a chemických přípravků. Chemické látky a přípravky jsou hodnoceny, zkoušeny, registrovány a baleny zejména z hlediska jejich vlivu a životní prostředí a zdraví člověka. Celý režim zákona je založen na principu prevence před nežádoucími účinky chemických látek a přípravků.

5. Posuzování vlivů na životní prostředí – EIA

- **Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí**, ve znění pozdějších předpisů upravuje posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, postup fyzických osob, právnických osob, správních úřadů a územních samosprávných celků (obcí a krajů) při tomto posuzování – blíže viz samostatná přednáška.

6. Integrovaná prevence a omezování znečištění - IPPC

Pojem „integrovaná prevence“ zavádí **zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění (IPPC - Integrated Pollution Prevention and Control)**, o integrovaném

registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci). Týká se především velkých průmyslových a zemědělských podniků, výrobců potravin a krmiv, provozovatelů skládek, spaloven atd., uvedených v příloze 1 zákona.

- pro provozovatele povinnost ve stanovených lhůtách získat tzv. integrované povolení pro provoz zařízení. Tato povolení jsou vydávána krajskými úřady nebo Ministerstvem životního prostředí ČR
- aplikace nejlepších dostupných technik (BAT) má za cíl v dlouhodobém horizontu nejen zlepšení životního prostředí, ale především úsporu nákladů. V důsledku použití moderních technologií klesnou investice do surovin, materiálů a energie.
- povolovací řízení – vztahuje se správní řád
- lhůty pouze pořádkové, nelze tedy sankcionovat jejich nedodržení. Možný postih správního úřadu vyplývá např. ze správního řádu, zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní) a některých dalších předpisů.